



**VORMEN** vzw  
EXPERTISECENTRUM  
MENSENRECHTEN- EN  
KINDERRECHTENEDUCATIE  
VLAANDEREN

## **Een mensenrechtenwandeling in jouw gemeente? Enkele ideetjes!**

Met steun van de  
Vlaamse overheid



## Een mensenrechtenwandeling in jouw gemeente? Enkele ideeetjes!

Als gemeenteambtenaar kan je een verschil maken voor de mensenrechten. Op <http://www.vormen.org/60tips/gemeente.html> vind je daar alvast 10 concrete tips voor (gratis). Bijzonder succesvol, laagdrempelig en eenvoudig is het uitstippelen van een mensenrechtenwandeling. Inwoners en toeristen leren jouw gemeente beter kennen en zien hoe mensenrechten van belang zijn voor iedereen, in alle tijden, en op heel veel plaatsen!

Hieronder volgt een lijst van de mensenrechten zoals die geformuleerd zijn in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Deze Verklaring werd door alle landen van de wereld aangenomen in 1948 en geldt nog steeds als de moeder van alle mensenrechtenverdragen. Per mensenrecht geven we de betekenis aan en een lijstje met mogelijke plekken die je kan opnemen in de route van jouw mensenrechtenwandeling. Verdere toelichting vind je via <http://www.vormen.org/DertigArtikelen/Inhoudstabel.htm> (gratis). Hopelijk inspireert dit je tot een prachtwandeling!

Bijkomende ideeën:

- Ga eens door de straatnamenlijst van jouw gemeente: ongetwijfeld zijn er verschillende straten naar inspirerende personen genoemd met een impact op de rechten van mensen bij ons en ver weg (vb.: Gandhi-wijk, Cardijnplein).
- Hang een mensenrechtentekening op de door jou uitgekozen plaatsen - je vindt onze mensenrechten- en kinderrechtentekeningen op de website [www.vormen.org/downloads](http://www.vormen.org/downloads) (gratis).
- Verzin een opdracht voor elke plaats.
- Maak er een schattenjacht of speurtocht van door op elke plaats (bijvoorbeeld aan de achterkant van de mensenrechtentekening) een tip achter te laten, die samen met de andere tips naar de eindlocatie-met-verrassing leidt.

### De dertig artikelen van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

#### Artikel 1:

*Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren. Zij zijn begiftigd met verstand en geweten, en behoren zich jegens elkander in een geest van broederschap te gedragen.*

✓ Wat betekent dit?

Alle mensen worden vrij geboren en moeten op dezelfde manier worden behandeld.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Gelijk welke open ruimte (park, plein,...)

#### Artikel 2:

*1. Een ieder heeft aanspraak op alle rechten en vrijheden, in deze Verklaring opgesomd, zonder enig onderscheid van welke aard ook, zoals ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status.*

*2. Verder zal geen onderscheid worden gemaakt naar de politieke, juridische of internationale status van het land of gebied, waartoe iemand behoort, onverschillig of het een onafhankelijk, trust-, of niet-zelfbesturend gebied betreft, dan wel of er een andere beperking van de soevereiniteit bestaat.*

✓ Wat betekent dit?

Ieder heeft recht op alle rechten, ongeacht of je jong of oud, man of vrouw bent, welke huidskleur je hebt, welke godsdienst je belijdt of welke taal je spreekt.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Buurthuis
- Holebihuis
- Integratiecentrum
- Vrouwengilde
- ...

### **Artikel 3:**

*Een ieder heeft recht op leven, vrijheid en onschendbaarheid van zijn persoon.*

✓ Wat betekent dit?

Je hebt recht op leven in vrijheid en in veiligheid.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Politiebureau
- Brandweerkazerne
- Zebrapad
- Octopus voor zone 30 bij scholen
- ...

### **Artikel 4:**

*Niemand zal in slavernij of horigheid gehouden worden. Slavernij en slavenhandel in iedere vorm zijn verboden.*

✓ Wat betekent dit?

Slavernij is verboden.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Oxfam Wereldwinkel: slavernijvrije producten

### **Artikel 5:**

*Niemand zal onderworpen worden aan foltering, noch aan een wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing.*

✓ Wat betekent dit?

Je mag niemand martelen.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Politiebureau
- Gevangenis
- Lokaal van een groep van Amnesty International
- ...

### **Artikel 6:**

*Een ieder heeft, waar hij zich ook bevindt, het recht als persoon erkend te worden voor de wet.*

### **Artikel 7:**

*Allen zijn gelijk voor de wet en hebben zonder onderscheid aanspraak op gelijke bescherming door de wet. Allen hebben aanspraak op gelijke bescherming tegen iedere achterstelling in strijd met deze Verklaring en tegen iedere ophitsing tot een dergelijke achterstelling.*

### **Artikel 8:**

*Een ieder heeft recht op daadwerkelijke rechtshulp van bevoegde nationale rechterlijke instanties tegen handelingen, welke in strijd zijn met de grondrechten, hem toegekend bij Grondwet of wet.*

**Artikel 9:**

*Niemand zal onderworpen worden aan willekeurige arrestatie, detentie of verbanning.*

**Artikel 10:**

*Een ieder heeft, in volle gelijkheid, recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie bij het vaststellen van zijn rechten en verplichtingen en bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolgning.*

**Artikel 11:**

*1. Een ieder, die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, heeft er recht op voor onschuldig gehouden te worden, totdat zijn schuld krachtens de wet bewezen wordt in een openbare rechtszitting, waarbij hem alle waarborgen, nodig voor zijn verdediging, zijn toegekend.*

*2. Niemand zal voor schuldig gehouden worden aan enig strafrechtelijk vergriep op grond van enige handeling of enig verzuim, welke naar nationaal of internationaal recht geen strafrechtelijk vergriep betekenden op het tijdstip, waarop de handeling of het verzuim begaan werd. Evenmin zal een zwaardere straf worden opgelegd dan die, welke ten tijde van het begaan van het strafbare feit van toepassing was.*

✓ Wat betekenen deze rechten?

Je hebt recht op dezelfde bescherming als iedereen. De wet moet voor iedereen hetzelfde zijn; iedereen moet volgens de wet op dezelfde manier behandeld worden. Je hebt recht om hulp van een rechter te vragen, als je vindt dat je volgens de wetten van je land niet goed wordt behandeld. Niemand heeft het recht je zonder goede reden gevangen te zetten of het land uit te sturen. Als je terecht moet staan, moet dat in het openbaar gebeuren. De mensen die je berechten, mogen zich niet door anderen laten beïnvloeden. Je bent onschuldig tot je schuld bewezen is; je hebt het recht je te verdedigen tegen beschuldigingen.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over deze rechten?

- Rechtbank (vb. Vrederecht)
- Justitiehuis
- Advocatenkantoor
- CAW
- Rechtswinkel
- ...

**Artikel 12:**

*Niemand zal onderworpen worden aan inmenging in zijn persoonlijke aangelegenheden, in zijn gezin, zijn tehuis of zijn briefwisseling, noch aan enige aantasting van zijn eer of goede naam. Tegen een dergelijke inmenging of aantasting heeft een ieder recht op bescherming door de wet.*

✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht op privacy: op bescherming als iemand je lastig valt, je brieven opent of kwaad van je spreekt.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- postkantoor
- internetcafé

- gelijk welk huis
- bord met "verboden toegang"/"privéweg"
- ...

### **Artikel 13:**

1. Een ieder heeft het recht zich vrijelijk te verplaatsen en te vertoeven binnen de grenzen van elke Staat.

2. Een ieder heeft het recht welk land ook, met inbegrip van het zijne, te verlaten en naar zijn land terug te keren.

✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht om te gaan en te staan waar je wilt, in eigen land en in het buitenland.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Station
- Bushalte
- Haven
- Verhuisfirma
- Reisbureau
- Gemeentehuis
- ...

### **Artikel 14:**

1. Een ieder heeft het recht om in andere landen asiel te zoeken en te genieten tegen vervolging.

2. Op dit recht kan geen beroep worden gedaan in geval van strafvervolgingen wegens misdrijven van niet-politieke aard of handelingen in strijd met de doeleinden en beginselen van de Verenigde Naties.

✓ Wat betekent dit?

Als je slachtoffer wordt van mensenrechtenschendingen, heb je het recht om naar een ander land te gaan en dat land te vragen om jou te beschermen.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Asielcentrum
- OCMW
- Gemeentehuis
- Sociaal huis
- Oorlogsmonument
- Haven

### **Artikel 15:**

1. Een ieder heeft recht op een nationaliteit.

2. Aan niemand mag willekeurig zijn nationaliteit worden ontnomen, noch het recht worden ontzegd om van nationaliteit te veranderen.

✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht een eigen nationaliteit te hebben.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Gemeentehuis
- Vlag

- ...

### **Artikel 16:**

1. Zonder enige beperking op grond van ras, nationaliteit of godsdienst, hebben mannen en vrouwen van huwbare leeftijd het recht om te huwen en een gezin te stichten. Zij hebben gelijke rechten wat het huwelijk betreft, tijdens het huwelijk en bij de ontbinding ervan.

2. Een huwelijk kan slechts worden gesloten met de vrije en volledige toestemming van de aanstaande echtgenoten.

3. Het gezin is de natuurlijke en fundamentele groepseenheid van de maatschappij en heeft recht op bescherming door de maatschappij en de Staat.

✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht te trouwen en een gezin te stichten.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Gemeentehuis
- Feestzaal
- Bruidswinkel
- ...

### **Artikel 17:**

1. Een ieder heeft recht op eigendom, hetzij alleen, hetzij tezamen met anderen.

2. Niemand mag willekeurig van zijn eigendom worden beroofd.

✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht op eigendom en niemand mag je bezittingen zonder goede redenen afnemen.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Immobiliënkantoor
- Winkelstraat
- ...

### **Artikel 18:**

Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen zowel in het openbaar als in zijn particuliere leven zijn godsdienst of overtuiging te belijden door het onderwijzen ervan, door de praktische toepassing, door eredienst en de inachtneming van de geboden en voorschriften.

✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Kerk
- Kapel
- Moskee
- Synagoge
- ...

### **Artikel 19:**

Een ieder heeft het recht op vrijheid van mening en meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid om zonder

*inmenging een mening te koesteren en om door alle middelen en ongeacht grenzen inlichtingen en denkbeelden op te sporen, te ontvangen en door te geven.*

✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht op vrijheid van mening en meningsuiting.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Park (speaker's corner)
- Krantenwinkel
- Zendmast
- Drukkerij
- ...

#### **Artikel 20:**

*1. Een ieder heeft recht op vrijheid van vreedzame vereniging en vergadering.*

*2. Niemand mag worden gedwongen om tot een vereniging te behoren.*

✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht om te vergaderen als je dat wilt.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- gelijk welke vereniging

#### **Artikel 21:**

*1. Een ieder heeft het recht om deel te nemen aan het bestuur van zijn land, rechtstreeks of door middel van vrij gekozen vertegenwoordigers.*

*2. Een ieder heeft het recht om op voet van gelijkheid te worden toegelaten tot de overheidsdiensten van zijn land.*

*3. De wil van het volk zal de grondslag zijn van het gezag van de Regering; deze wil zal tot uiting komen in periodieke en eerlijke verkiezingen, die gehouden zullen worden krachtens algemeen en gelijkwaardig kiesrecht en bij geheime stemmingen of volgens een procedure, die evenzeer de vrijheid van de stemmen verzekert.*

✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht om deel te nemen aan de politiek van je land.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Stemlokaal
- Zetel van de gemeenteraad
- Afdeling van politieke partijen
- ...

#### **Artikel 22:**

*Een ieder heeft als lid van de gemeenschap recht op sociale zekerheid en heeft er aanspraak op, dat door middel van nationale inspanning en internationale samenwerking, en overeenkomstig de organisatie en de hulpbronnen van de betreffende Staat, de economische, sociale en culturele rechten, die onmisbaar zijn voor zijn waardigheid en voor de vrije ontplooiing van zijn persoonlijkheid, verwezenlijkt worden.*

✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht op sociale zekerheid en om jezelf te ontwikkelen.

- ✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?
- OCMW
  - Afdeling van de vakbond
  - Afdeling van een mutualiteit
  - ...

**Artikel 23:**

1. Een ieder heeft recht op arbeid, op vrije keuze van beroep, op rechtvaardige en gunstige arbeidsvoorwaarden en op bescherming tegen werkloosheid.
2. Een ieder, zonder enige achterstelling, heeft recht op gelijk loon voor gelijke arbeid.
3. Een ieder, die arbeid verricht, heeft recht op een rechtvaardige en gunstige beloning, welke hem en zijn gezin een menswaardig bestaan verzekert, welke beloning zo nodig met andere middelen van sociale bescherming zal worden aangevuld.
4. Een ieder heeft recht om vakverenigingen op te richten en zich daarbij aan te sluiten ter bescherming van zijn belangen.

- ✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht op werk in het beroep dat je zelf kiest. Je hebt ook recht op een rechtvaardig loon voor je werk. Mannen en vrouwen moeten voor hetzelfde werk evenveel betaald krijgen.

- ✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?
- Interimbureau
  - Industrierrein
  - Dienstensector: bank,...

**Artikel 24:**

Een ieder heeft recht op rust en op eigen vrije tijd, met inbegrip van een redelijke beperking van de arbeidstijd, en op periodieke vakanties met behoud van loon.

- ✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht op vrije tijd en vakantie.

- ✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?
- Speelplein
  - Buurthuis
  - Café
  - Park
  - Petanquebaan
  - Sporthal
  - Voetbal- of basketveld
  - Cultureel Centrum
  - Bioscoop
  - ...

**Artikel 25:**

1. Een ieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder begrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten, alsmede het recht op voorziening in geval van werkloosheid, ziekte, invaliditeit, overlijden van de echtgenoot, ouderdom of een ander gemis aan

*bestaansmiddelen, ontstaan ten gevolge van omstandigheden onafhankelijk van zijn wil.*

*2. Moeder en kind hebben recht op bijzondere zorg en bijstand. Alle kinderen, al dan niet wettig, zullen dezelfde sociale bescherming genieten.*

✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht op alles wat nodig is om ervoor te zorgen dat je niet ziek wordt, geen honger hebt en een dak boven je hoofd hebt. Moeder en kind hebben recht op bijzondere zorg en bijstand.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Watertoren
- Waterzuiveringsinstallatie
- Ziekenhuis
- Markt
- Immobiliënkantoor
- Klerenwinkel
- Opvoedingswinkel
- Kinderopvang
- Voedselbank
- ...

#### **Artikel 26:**

*1. Een ieder heeft recht op onderwijs; het onderwijs zal kosteloos zijn, althans wat het lager en beginonderwijs betreft. Het lager onderwijs zal verplicht zijn. Ambachtsonderwijs en beroepsopleiding zullen algemeen beschikbaar worden gesteld. Hoger onderwijs zal gelijkelijk openstaan voor een ieder, die daartoe de begaafdheid bezit.*

*2. Het onderwijs zal gericht zijn op de volle ontwikkeling van de menselijke persoonlijkheid en op de versterking van de eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Het zal het begrip, de verdraagzaamheid en de vriendschap onder alle naties, rassen of godsdienstige groepen bevorderen en het zal de werkzaamheden van de Verenigde Naties voor de handhaving van de vrede steunen.*

*3. Aan de ouders komt in de eerste plaats het recht toe om de soort van opvoeding en onderwijs te kiezen, welke aan hun kinderen zal worden gegeven.*

✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht op onderwijs dat gericht is op de volle ontwikkeling van de menselijke persoonlijkheid en op de versterking van de eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- School
- Centrum voor Basiseducatie
- Centrum voor Volwassenenonderwijs
- Hogeschool/universiteit
- ...

#### **Artikel 27:**

*1. Een ieder heeft het recht om vrijelijk deel te nemen aan het culturele leven van de gemeenschap, om te genieten van kunst en om deel te hebben aan wetenschappelijke vooruitgang en de vruchten daarvan.*

*2. Een ieder heeft recht op de bescherming van de geestelijke en materiële belangen, voortvloeiende uit een wetenschappelijk, letterkundig of artistiek werk, dat hij heeft voortgebracht.*

✓ Wat betekent dit?

Je hebt het recht om te genieten van wat kunst en wetenschappen voortbrengen.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Muziekschool
- Cultureel centrum
- Museum
- Bioscoop
- ...

**Artikel 28:**

*Een ieder heeft recht op het bestaan van een zodanige maatschappelijke en internationale orde, dat de rechten en vrijheden, in deze Verklaring genoemd, daarin ten volle kunnen worden verwezenlijkt.*

✓ Wat betekent dit?

De overheid moet ervoor zorgen dat er een "orde" is die al deze rechten beschermt.

✓ Welke plaatsen in jouw gemeente vertellen iets over dit recht?

- Politiebureau
- Gemeentehuis
- ...

**Artikel 29:**

*1. Een ieder heeft plichten jegens de gemeenschap, zonder welke de vrije en volledige ontplooiing van zijn persoonlijkheid niet mogelijk is.*

*2. In de uitoefening van zijn rechten en vrijheden zal een ieder slechts onderworpen zijn aan die beperkingen, welke bij de wet zijn vastgesteld en wel uitsluitend ter verzekering van de onmisbare erkenning en eerbiediging van de rechten en vrijheden van anderen en om te voldoen aan de gerechtvaardigde eisen van de moraliteit, de openbare orde en het algemeen welzijn in een democratische gemeenschap.*

*3. Deze rechten en vrijheden mogen in geen geval worden uitgeoefend in strijd met de doeleinden en beginselen van de Verenigde Naties.*

**Artikel 30:**

*Geen bepaling in deze Verklaring zal zodanig mogen worden uitgelegd, dat welke Staat, groep of persoon dan ook, daaraan enig recht kan ontleen om iets te ondernemen of handelingen van welke aard ook te verrichten, die vernietiging van een van de rechten en vrijheden, in deze Verklaring genoemd, ten doel hebben.*